

Survey on the Obstacles of Thesis Writing for the Postgraduate Students,
Case Study: Postgraduate Students of Zanjan University

Document Type: Research Paper

Mahdi Mohammadi

*Corresponding author: Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran. E-mail: mahdi.mohammadi203@gmail.com

Saeed Zolqadr

Msc, Department of Knowledge and Information Science, University of Qom, Qom, Iran.
E-mail: saeedzolqadr@yahoo.com

Abstract

Purpose: The purpose of this study was to find out the obstacles of Thesis writing for postgraduate students from Zanjan University graduate students' point of view and presenting solutions for solving existing problems.

Methodology: This study is an applied research which has been carried out through a survey-analytical method. The sample consists of 170 graduate students of Zanjan University who were selected randomly. A researcher-made questionnaire was used to collect data.

Findings: The findings indicated that the students had more difficulties in 'collecting and analyzing data.' 'Compilation of research methodology' is in the second position. Respondents have faced the least problem in the compilation, printing and publication of the findings. Students at the Faculty of Agriculture have faced more problems in the selection stage, but in other stages of the dissertation development, students from all faculties were in the same situation. Also, postgraduate students have more problems than Ph.D. students in the stage of "compilation of theoretical foundations and research backgrounds." In the other stages of the research, there was no difference between the master's degree students and the Ph.D. students.

Conclusion: Thesis writing is a process that begins with the selection of the topic and ends with the publication of the findings, and each of the stages has different activities that need to be considered individually and special planning should be done to solve the identified problems. In this reas each, all of these steps has been studied, which professors of research methods and statistics courses and postgraduate students can take advantage of this in formulating operational policies.

Keywords: Thesis Writing, Postgraduate Students, Obstacles and Problems, Solutions, Zanjan University.

Citation: Mohammadi, M., & Zolqadr, S. (2022). Survey on the Obstacles of Thesis Writing for the Postgraduate Students, Case Study: Postgraduate Students of Zanjan University. *Management of Information Resources & Services*, 9(1), (53-70). (In Persian)

(DOI): 10.30473/mrs.2022.65457.1536

Quarterly Journal of Management of Information Resources & Services

Vol 9, No 1, (Series 33), Spring 2022, (53-70)

Received: (2022/09/12)

Accepted: (2022/10/28)

Copyrights

© 2022 by the authors. Licensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)

بررسی موانع و مشکلات پایان‌نامه‌نویسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مورد پژوهش: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان

نوع مقاله: پژوهشی

مهدی محمدی

*نویسنده مسئول: دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران.

E-mail: mahdi.mohammadi203@gmail.com

سعید ذوالقدر

کارشناس ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران.
E-mail: saeedzolqadr@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش: پژوهش حاضر با هدف شناخت موانع و مشکلات موجود برای نگارش پایان‌نامه در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری و ارائه راهکارهایی برای رفع مشکلات موجود انجام شده است.

روش کار پژوهش: پژوهش از نظر هدف کاربردی است که با روش پیمایشی-تحلیلی گرفته است. نمونه آماری پژوهش شامل ۱۷۰ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه زنجان است که در بازه زمانی ۱۳۹۶/۱/۱۵ تا ۱۳۹۶/۱۱/۱۵ از پایان‌نامه خود دفاع کرده‌اند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته منتج از پیشینه پژوهش است که ضریب پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۷ محاسبه و برای تعیین روایی محتوایی از نقطه نظرات استادان راهنما و دیگر متخصصان استفاده گردیده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که دانشجویان در مرحله «گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها» بیش‌تر از سایر مراحل با مشکل مواجه بوده‌اند. «تدوین روش‌شناسی تحقیق» در رتبه دوم مشکلات قرار گرفت. پاسخگویان در مرحله «تدوین، چاپ و انتشار یافته‌ها» با کم‌ترین مشکل مواجه بوده‌اند اما در سایر مراحل تدوین پایان‌نامه، دانشجویان همه دانشکده‌ها، وضعیت مشابهی داشته‌اند. همچنین دانشجویان مقطع دکتری نسبت به دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد، مشکلات بیشتری در «تازگی موضوع و کمبود پیشینه در آن زمینه» دارند. در مورد سایر مراحل تدوین پیشینه تحقیق، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، وضعیت مشابهی داشته و تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع تحصیلی دیده نشد. در ارتباط با مشکلات مرتبط با تدوین پیشینه تحقیق، تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری: پایان‌نامه نویسی فرآیندی است که با انتخاب موضوع شروع شده و با انتشار یافته‌ها خاتمه می‌یابد و هر کدام از مراحل نیز دارای فعالیت‌های متفاوتی است که لازم است تک‌تک آن‌ها مدنظر قرار گیرد و نسبت به برطرف کردن مشکلات شناسایی شده برنامه‌ریزی خاصی مبذول شود. در پژوهش حاضر، تمامی این مراحل مورد مطالعه قرار گرفته که استادان دروس روش تحقیق و آمار و دانشجویان تحصیلات تکمیلی می‌توانند از آن در تدوین خط‌مشی‌های عملیاتی بهره ببرند.

واژه‌های کلیدی: پایان‌نامه نویسی، موانع و مشکلات، راه‌کارها، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، دانشگاه زنجان.

استناد: محمدی، مهدی و ذوالقدر، سعید (۱۴۰۱). بررسی موانع و مشکلات پایان‌نامه‌نویسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مورد پژوهش: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان. مدیریت منابع و خدمات اطلاعاتی، ۹(۱)، (۵۳-۷۰).

Copyrights
© 2022 by the authors. Licensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)

(DOI): 10.30473/mrs.2022.65457.1536

فصلنامه مدیریت منابع و خدمات اطلاعاتی

سال نهم، شماره اول، (پیاپی ۳۳)، بهار ۱۴۰۱، (۵۳-۷۰)

تاریخ دریافت: (۱۴۰۱/۰۶/۲۱)

تاریخ پذیرش: (۱۴۰۱/۰۷/۲۹)

مقدمه

پژوهش، اصلی‌ترین نیروی محرکه جامعه در جهت توسعه و ترقی همه‌جانبه و پایدار و یکی از محورهای کلیدی در امنیت ملی کشورها است. به‌طوری که هیچ‌گونه حرکت علمی و منطقی بدون پشتوانه تحقیقات امکان‌پذیر نیست. امروزه پژوهش وجه مهمی از فعالیت‌های انسان شده است و دانش بشری به کمک پژوهش رشد کرده و گسترش می‌یابد و سرانجام به گسترش مرزهای معرفت و دانش پژوهی می‌انجامد. پیشرفت‌های هر جامعه‌ای در نتیجه پژوهش به دست می‌آید. علاوه بر آن، پژوهش یاری‌رسان انسان در پیدا کردن راه‌حل مسئله و حل تضادهاست (کومار، ۱۳۸۱). پژوهش تلاش رسیدن به راه‌حل‌های قابل‌اعتماد برای مسئله، از طریق گردآوری، تحلیل و تفسیر برنامهریزی شده و نظام‌مند داده‌هاست (پاول، ۱۳۸۵). جوامع پیشرفته، موقعیت خود را بیش از هر چیز مرهون گسترش، تعمیق و بالندگی تحقیقات می‌دانند (پاریاد، ۱۳۸۳).

نگاهی به آمار تولید علم دنیا نیز نشان می‌دهد هفت کشور اول صنعتی جهان آمریکا، انگلستان، ژاپن، آلمان، فرانسه، کانادا، چین، رتبه‌های یک تا هفت تولید علم را نیز به خود اختصاص دادند (عرفان‌منش، اعرابی، اصنافی، ۱۳۹۶؛ موسوی، ۱۳۸۳). امروزه همه کشورهای صنعتی و کشورهای در حال توسعه در تلاش‌اند تا بر حجم سرمایه‌گذاری‌های تحقیقاتی خود بیفزایند. در این میان، کشورهای پیشرفته برای حفظ موقعیت خود و یا افزایش برتری در صحنه‌های رقابت بین‌المللی، در تحقیقات سرمایه‌گذاری مادی کنند و کشورهای در حال توسعه نیز دریافته‌اند که برای رسیدن به رشد و توسعه واقعی و حل و رفع اصولی مسائل و مشکلات اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی خود راهی جز سرمایه‌گذاری در زمینه تحقیقات ندارند (خوش‌فر، ۱۳۷۹). بر این اساس، می‌توان ادعا کرد که بین تحقیقات و میزان پیشرفت حقیقی هر کشوری رابطه مستقیم وجود دارد و تا زمانی که کشور و دانشگاه - مای - م - ا از دستاوردهای تحقیقات راهبردی، کاربردی و توسعه در برنامه - هری - هزی - ای - اجته - اعی، اقتصادی، فرهنگی و برنامه‌های آموزشی بهره‌نبرند به توسعه پایدار و توسعه اجتماعی به مفهوم واقعی دست نخواهیم یافت (سبزواری و همکاران، ۱۳۷۹).

پایان نامه‌نویسی، یکی از چالش‌برانگیزترین مراحل تحصیلات تکمیلی است. نتیجه ماه‌ها تلاش و تحقیقات؛ به چگونگی نگارش پایان‌نامه و نحوه ارائه آن بستگی دارد.

پایان‌نامه می‌بایست با هدف خاصی تدوین شود که در راستای پیشرفت دانش بشری، توسعه علم و یا حل مشکلی باشد. دانشجویان تحصیلات تکمیلی به‌واسطه الزام به تدوین پایان‌نامه که فعالیت پژوهشی قلمداد می‌شود، به‌عنوان پژوهشگران جامعه تلقی می‌شوند. پایان‌نامه مهم‌ترین اثر پژوهشی دانشجویان است و اگر به‌درستی تدوین شود می‌تواند سرآغازی برای پیشبرد روند پژوهش در دانشگاه و همچنین توسعه جامعه باشد.

امروزه بخش زیادی از پژوهش‌های نظام‌مند جامعه‌ها، در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی انجام می‌شود. دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی تولیدکننده فکر و ایده‌های نوین در جامعه هستند. بیشتر ایده‌های نوین به دست آمده از پژوهش‌های پیاپی و نظام‌مندی است که در دانشگاه‌ها با سه هدف عمده توسعه و گسترش دانش فعلی، از میان بردن ابهام‌های پیشین و تکمیل و بهبود سطح دانش و در نهایت به‌کارگیری نتیجه دانش خلق شده در خدمت جامعه اتفاق می‌افتد (پوررجب قاضی‌محله، ۱۳۸۸). از طرفی، پایان‌نامه‌ها به‌عنوان بخشی از پژوهش‌های دانشگاهی نقش مهمی در تولید دانش و یا بسط‌سازی برای تولید دانش، کشف افق‌ها و عرصه‌های جدید در دانش بشری دارند. علاوه بر این، پایان‌نامه‌ها به‌عنوان نخستین پژوهش جدی دانشجویان می‌توانند نشان‌دهنده کیفیت آموزش و پژوهش در دانشگاه‌ها و ابزاری ارزشمند در جهت رفع نیازهای پژوهشی جامعه تلقی گردند. به همین دلیل، پایان‌نامه دانشجویی از اهمیت خاصی برخوردار است و هرگونه توجه و دقت در امر پایان‌نامه‌نویسی و ارتقای کیفیت آن در آینده تحقیقاتی کشور بسیار مفید خواهد بود. از همین رو، انتظار می‌رود با اتمام پایان‌نامه امکان ورود به عرصه دانش پژوهان و تحکیم مبانی دانش‌رشته تحصیلی برای دانشجویان فراهم شود (قورچیان و همکاران، ۱۳۸۳).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که نگارش پایان‌نامه در عمل، مشکلات و پیچیدگی‌های خاص خود را داشته و دانشجویان با چالش‌های جدی مواجه هستند که شناخت این موانع و تنگناها، می‌تواند فرایند رساله‌نویسی را بهبود بخشیده و در جهت مرتفع‌سازی موانع موجود گام برداشته و رساله را به مؤلفه‌ای کاربردی و اثرگذار تبدیل نمایند. از سوی دیگر، بررسی موانع پژوهش در دانشگاه‌ها، اصلی‌ترین، مهم‌ترین و البته نخستین گام در پژوهش محور نمودن آن محسوب می‌شود. پژوهش محور نمودن دانشگاه‌ها، نخستین پیش‌شرط موفقیت علمی در عرصه‌های جهانی و بین‌المللی محسوب می‌شود و لازم است

جهت که به بررسی موانع و مشکلات فراروی فعالیت تدوین پایان‌نامه از نظر افراد پرداخته و بدین منظور از پرسش‌نامه استفاده شده است.

جامعه آماری این پژوهش شامل ۳۹۲ نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری دانشکده‌های علوم پایه، ادبیات و علوم انسانی، مهندسی و کشاورزی دانشگاه زنجان است که در بازه زمانی ۱۳۹۶/۱/۱۵ تا ۱۳۹۶/۱۱/۱۵ از پایان‌نامه خود دفاع نموده‌اند. از این تعداد دانشکده علوم پایه با ۱۲۸ نفر، دانشکده ادبیات و علوم انسانی با ۹۷ نفر، دانشکده مهندسی با ۸۶ نفر و دانشکده کشاورزی با ۸۱ نفر جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. از بین ۳۹۲ دانشجوی دفاع کرده ۱۷۰ نفر به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اس. پی. اس. اس استفاده شده است. در تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی در حد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و از آمار استنباطی در حد آزمون t و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شده است.

هرچند کنترل یا حذف کامل محدودیت‌های پژوهش امری محال است اما به هر حال پژوهشگر باید بکوشد تا این عوامل را حتی‌الامکان پیش‌بینی و شناسایی کرده و تدابیر لازم را به‌منظور کاهش آن‌ها به کار برد. از عمده‌ترین محدودیت‌هایی پژوهش حاضر دسترسی به آمار و اطلاعات است. دستیابی به مشخصات دقیق فردی، آدرس اینترنتی، محل خدمت و آدرس دقیق آن دسته از جامعه آماری که فارغ‌التحصیل شده‌اند و همچنین دسترسی برای دسته‌ای دیگر از دانشجویانی که از پایان‌نامه خود دفاع کرده ولی هنوز فارغ‌التحصیل نشده‌اند و هماهنگی برای تحویل و دریافت پرسشنامه تکمیل شده از آنان از جمله محدودیت‌ها بوده است. از سوی دیگر فرهنگ غلط، سبب خصوصی تلقی کردن آمار و اطلاعات شده و در نتیجه افراد به‌نوعی از ارائه اطلاعات خویش به دیگران خودداری می‌کنند. محدودیت زمان هم از دیگر محدودیت‌های فراروی پژوهشگر بوده است.

یافته‌ها

در این بخش علاوه بر اطلاعات اولیه پاسخ‌دهندگان به بررسی یافته‌های پژوهش اشاره می‌گردد.

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخگویان

به‌منظور تفکیک دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در جدول ۱، فراوانی پاسخگویان براساس مقطع تحصیلی و جنسیت آن‌ها ارائه شده است.

موانع و معضلات موجود به صورتی واقع‌بینانه مورد بحث و بررسی قرار گیرند. لذا، این پژوهش درصدد است مشخص سازد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در تدوین و نگارش پایان‌نامه با چه مشکلات و موانعی روبه‌رو هستند؟ به‌عبارت‌دیگر، مشخص کردن موانع و مشکلات پایان‌نامه‌نویسی پیش روی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان رسالتی است که پژوهش حاضر بر خود متصور کرده است. در راستای پاسخگویی به این مسئله اصلی، ۸ سؤال زیر در نظر گرفته شده است:

۱. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله «پروپوزال نویسی» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۲. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله نگارش بخش «کلیات پژوهش یا فصل اول پایان‌نامه» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۳. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله تدوین «مدل مفهومی یا مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۴. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله تدوین مباحث «روش‌شناسی تحقیق شامل تعیین روش تحقیق، تعیین جامعه، نمونه‌گیری، شیوه‌های نمونه‌گیری و فراهم سازی ابزار مناسب جهت گردآوری داده‌ها» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۵. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله «گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۶. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله تدوین بخش «بحث و نتیجه‌گیری و تدوین نهایی کل پایان‌نامه» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟
۷. مهم‌ترین موانع و مشکلات دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در بحث «اخلاق پژوهش» چه بوده است؟
۸. دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مرحله «استخراج مقاله و چاپ و انتشار یافته‌های آن» و «تأمین منابع مالی پایان‌نامه» با چه موانع و مشکلاتی روبه‌رو هستند؟

روش کار پژوهش

پژوهش از نظر هدف، کاربردی است که با روش پیمایشی تحلیلی صورت گرفته است. تحلیلی به این دلیل که پژوهشگر به تحلیل شرایط موجود در ارتباط با موانع و مشکلات دانشجویان برای تدوین پایان‌نامه پرداخته و پیمایشی از این

جدول ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان بر اساس مقطع تحصیلی و جنسیت آن‌ها

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد	جنسیت	فراوانی	درصد
کارشناسی ارشد	۱۴۵	۸۵/۳	زن	۹۷	۵۷/۱
دکتری	۲۵	۱۴/۷	مرد	۷۳	۴۲/۹
جمع	۱۷۰	۱۰۰/۰	جمع	۱۷۰	۱۰۰

به منظور اطمینان از پوشش کامل جامعه آماری، تلاش شده تا دانشجویان دانشکده‌های مختلف مورد مطالعه قرار گیرند. جدول ۲ توزیع فراوانی پاسخگویان را براساس دانشکده محل تحصیل آن‌ها نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۱، ۸۵/۳ درصد (۱۴۵ نفر) شرکت‌کنندگان در این پژوهش، پایان‌نامه خود را در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۴/۷ درصد (۲۵ نفر) نیز در مقطع دکتری به پایان رسانده‌اند که از آن تعداد، ۵۷/۱ درصد را زنان و ۴۲/۹ درصد را مردان تشکیل می‌دهند.

جدول ۲. توزیع فراوانی پاسخگویان براساس دانشکده محل تحصیل آن‌ها

دانشکده محل تحصیل	فراوانی	درصد
علوم پایه	۵۵	۳۲/۴
ادبیات و علوم انسانی	۴۱	۲۴/۱
مهندسی	۴۰	۲۳/۵
کشاورزی	۳۴	۲۰/۰
جمع	۱۷۰	۱۰۰/۰

سؤال اول پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در مرحله تدوین پروپوزال اختصاص یافته بود. داده‌های جدول ۳ پاسخ آنان را نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۲، حدود یک‌سوم پاسخگویان (۳۲/۴ درصد) در دانشکده علوم پایه تحصیل کرده‌اند. دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۲۴/۱ درصد پاسخگویان را تشکیل داده‌اند. ۲۳/۵ درصد پاسخگویان نیز دانشجوی دانشکده مهندسی بوده‌اند. دانشجویان دانشکده کشاورزی نیز ۲۰ درصد نمونه پاسخگویان را شامل شده‌اند.

جدول ۳. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در مرحله تدوین پروپوزال

مشکلات مربوط به تدوین پروپوزال	اولویت اول فراوانی درصد	اولویت دوم فراوانی درصد	اولویت سوم فراوانی درصد	اولویت چهارم فراوانی درصد
عدم آشنایی با اصول، روش‌ها و حدود پروپوزال نویسی	۸۰	۳۱	۲۳	۲۶
عدم همکاری استادان با دانشجو در تدوین پروپوزال	۳۹	۴۷	۲۸	۴۲
عدم وجود انگیزه لازم جهت تدوین پروپوزال	۱۲	۲۷	۵۱	۶۱
عدم توانایی در تدوین برنامه زمان‌بندی شده اجرای پژوهش	۳۱	۳۹	۴۲	۴۲
جمع	۱۶۲	۱۴۴	۱۴۴	۱۷۱

که دانشجویان کارشناسی ارشد نسبت به دانشجویان دکتری مشکلات بیشتری در مورد «عدم آشنایی با اصول، روش‌ها و حدود پروپوزال‌نویسی» داشته‌اند. همچنین مشکلات دانشجویان دکتری در ارتباط با «تدوین برنامه زمان‌بندی شده اجرای پژوهش» بیشتر از دانشجویان کارشناسی ارشد بوده است؛ اما در سایر مشکلات تدوین پروپوزال، همه دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، وضعیت مشابهی داشته‌اند. در مورد مشکلات مربوط به مراحل تدوین پروپوزال، بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

سؤال دوم پژوهش به بررسی مسائل و مشکلات دانشجویان در تدوین کلیات پژوهش یا فصل اول پایان‌نامه اختصاص داشت. جدول ۴ داده‌های آماری آن را نشان می‌دهد.

جدول ۴. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله تدوین فصل اول پایان‌نامه

مشکلات مربوط به تدوین فصل اول پایان‌نامه	اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	اولویت چهارم	اولویت پنجم	اولویت ششم	اولویت هفتم	اولویت هشتم	اولویت نهم	اولویت دهم	
فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	
تدوین مقدمه	۳۱	۱۶	۱۱/۳	۱۵	۹/۹	۲۲	۱۴/۹	۳۰	۱۹/۰	۴۴	۲۵/۱
توصیف دقیق بیان مسئله	۳۹	۲۷	۱۹/۱	۲۲	۱۴/۶	۱۳	۸/۸	۲۹	۱۸/۴	۲۴	۱۳/۷
طرح و تدوین سؤالات پژوهشی متناسب با اهداف رساله	۲۶	۳۱	۲۲/۰	۲۷	۱۷/۹	۳۱	۲۰/۹	۲۳	۱۴/۶	۱۶	۹/۱
تدوین فرضیه‌های پژوهشی متناسب با اهداف رساله	۲۰	۲۹	۲۰/۶	۴۰	۲۶/۵	۳۱	۲۰/۹	۲۳	۱۴/۶	۱۱	۶/۳
تدوین اهداف تحقیق متناسب با اهداف رساله	۲۴	۲۶	۱۸/۴	۳۱	۲۰/۵	۲۸	۱۸/۹	۲۵	۱۵/۸	۲۴	۱۳/۷
تعاریف عملیاتی عبارات پژوهشی و متغیرهای تحقیق	۱۹	۱۲	۸/۵	۱۶	۱۰/۶	۲۳	۱۵/۵	۲۸	۱۷/۷	۵۶	۳۲/۰
جمع	۱۵۹	۱۴۱	۱۰۰/۰	۱۵۱	۱۰۰/۰	۱۴۸	۱۰۰/۰	۱۵۸	۱۰۰/۰	۱۷۵	۱۰۰/۰

است. تحلیل واریانس نشان می‌دهد است که دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد نسبت به دانشجویان دکتری، مشکلات بیشتری در تدوین مقدمه فصل اول داشته‌اند. در مورد سایر مراحل تدوین این فصل، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، وضعیت مشابهی داشته و تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع تحصیلی وجود ندارد. در ارتباط با مشکلات مرتبط با تدوین بخش‌های مختلف فصل اول، تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف مشاهده نشد.

سؤال سوم پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در تدوین مدل مفهومی (مبانی نظری) و پیشینه‌های پژوهش تعلق داشت. جدول ۵ داده‌های آماری آن را نشان می‌دهد.

همان‌طور که داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد، مهم‌ترین مشکل پاسخگویان را «عدم آشنایی با اصول، روش‌ها و حدود پروپوزال‌نویسی» تشکیل داده است. ۴۹/۴ درصد پاسخگویان این مسئله را به‌عنوان مهم‌ترین مشکل خود در این مرحله مشخص کردند. ۲۴/۱ درصد نیز بیان کردند که مهم‌ترین مشکل آن‌ها در مرحله تدوین پروپوزال «عدم همکاری استادان با دانشجو در تدوین پروپوزال» است. از منظر ۱۹/۱ درصد دانشجویان نیز مهم‌ترین مشکل آن‌ها در مرحله تدوین پروپوزال «عدم توانایی در تدوین برنامه زمان‌بندی شده اجرای پژوهش» بوده است. در این مرحله از بین دانشکده‌های دانشگاه زنجان، دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی بیشترین و دانشجویان دانشکده کشاورزی با کم‌ترین مشکل مواجه بوده‌اند. تحلیل واریانس نشان می‌دهد

مطابق نتایج جدول ۴، در بین بخش‌های مختلف فصل اول پایان‌نامه‌ها، توصیف دقیق بیان مسئله بیشتر از سایر بخش‌ها برای دانشجویان، مشکل‌زا بوده است. ۲۴/۵ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند که در این بخش با مشکل مواجه بوده‌اند. ۱۹/۵ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در تدوین فصل اول پایان‌نامه‌ها، به «تدوین مقدمه» اشاره کرده‌اند. ۱۶/۴ درصد نیز بیان کرده‌اند که مشکل اصلی آن‌ها در تدوین فصل اول، «طرح و تدوین سؤالات پژوهشی متناسب با اهداف رساله» بوده است.

چنانکه نتایج نشان داد، ۱۵/۱ درصد کل پاسخگویان، «تدوین اهداف تحقیق متناسب با اهداف رساله» را مهم‌ترین مشکل خود در تدوین فصل اول بیان کرده‌اند. همچنین ۱۲/۶ درصد بیان کرده‌اند که مهم‌ترین مشکل آن‌ها در این بخش، «تدوین فرضیه‌های پژوهشی متناسب با اهداف رساله» بوده

جدول ۵. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله تدوین مبانی نظری پایان نامه

مشکلات مربوط به تدوین مبانی نظری پایان نامه	اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		اولویت پنجم		اولویت ششم		اولویت هفتم		اولویت هشتم		اولویت نهم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
عدم اطلاع از مباحث مطرح در مبانی نظری و نحوه نگارش آن	۴۶	۲۷/۹	۱۵	۱۰/۹	۹	۶/۱	۱۲	۸/۶	۱۶	۱۱/۳	۱۱	۸/۰	۱۱	۷/۴	۹	۶/۲	۲۴	۱۱/۸
نداشتن روحیه تعامل و همکاری جهت اخذ اطلاعات موردنیاز	۱۵	۹/۱	۱۶	۱۱/۶	۱۶	۱۰/۹	۱۵	۱۰/۷	۱۱	۷/۷	۱۷	۱۲/۳	۹	۶/۱	۲۴	۱۶/۴	۲۹	۱۴/۳
ضعف در زبان انگلیسی و بهره‌گیری از متون انگلیسی	۳۷	۲۲/۴	۱۳	۹/۴	۱۷	۱۱/۶	۱۷	۱۲/۱	۱۴	۹/۹	۱۲	۸/۷	۱۳	۸/۸	۱۷	۱۱/۶	۱۸	۸/۹
عدم آشنایی با اسناد و شیوه‌های استناددهی	۹	۵/۵	۲۲	۱۵/۹	۲۲	۱۵/۰	۱۵	۱۰/۷	۱۸	۱۲/۷	۲۲	۱۵/۹	۲۲	۱۴/۹	۹	۶/۲	۱۲	۵/۹
عدم آشنایی با اصول و شیوه‌های اخلاق پژوهش و امانت‌داری	۱۳	۷/۹	۱۴	۱۰/۱	۱۳	۸/۸	۱۳	۹/۳	۱۶	۱۱/۳	۱۱	۸/۰	۲۲	۱۴/۹	۲۴	۱۶/۴	۲۳	۱۱/۳
عدم آشنایی با پانویس و انواع آن	۱۴	۸/۵	۱۳	۹/۴	۱۲	۸/۲	۱۲	۸/۶	۱۶	۱۱/۳	۲۱	۱۵/۲	۱۴	۹/۵	۲۰	۱۳/۷	۲۷	۱۳/۳
عدم توانایی در یافتن منابع علمی مرتبط	۱۳	۷/۹	۲۳	۱۶/۷	۲۶	۱۷/۷	۱۴	۱۰/۰	۲۳	۱۶/۲	۹	۶/۵	۲۲	۱۴/۹	۱۰	۶/۸	۱۱	۵/۴
عدم آشنایی با پایگاه‌های اطلاعات داخلی و شیوه جستجو از آن‌ها	۶	۳/۶	۱۲	۸/۷	۱۹	۱۲/۹	۲۶	۱۸/۶	۹	۶/۳	۱۷	۱۲/۳	۱۸	۱۲/۲	۲۱	۱۴/۴	۲۴	۱۱/۸
عدم آشنایی با پایگاه‌های اطلاعات خارجی و شیوه جستجو از آن‌ها	۱۲	۷/۳	۱۰	۷/۲	۱۳	۸/۸	۱۶	۱۱/۴	۱۹	۱۳/۴	۱۸	۱۳/۰	۱۷	۱۱/۵	۱۲	۸/۲	۳۵	۱۷/۲
جمع	۱۶۵	۱۰۰/۰	۱۳۸	۱۰۰/۰	۱۴۷	۱۰۰/۰	۱۴۰	۱۰۰/۰	۱۴۲	۱۰۰/۰	۱۳۸	۱۰۰/۰	۱۴۸	۱۰۰/۰	۱۴۶	۱۰۰/۰	۲۰۳	۱۰۰/۰

تحصیلی وجود نداشت. دانشجویان دانشکده کشاورزی، بیشتر از سایر دانشجویان، «ضعف در زبان انگلیسی و بهره‌گیری از متون انگلیسی» را به‌عنوان مشکل خود در مرحله تدوین مبانی نظری انتخاب کردند. در مورد سایر مشکلات مربوط به مرحله تدوین مبانی نظری تحقیق، تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف مشاهده نشد.

از آنجایی که فصل دوم علاوه بر مبانی نظری، پیشینه تحقیق را نیز در بر می‌گیرد، مسائل و مشکلات دانشجویان در این قسمت جداگانه بررسی شد. جدول ۶ داده‌های آماری آن را نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۵، بیشترین اجماع در پاسخگویان در ارتباط با مهم‌ترین و اصلی‌ترین مشکل در تدوین مبانی نظری تحقیق بر گزینه‌های «عدم اطلاع از مباحث مطرح در مبانی نظری و نحوه نگارش آن» و «ضعف در زبان انگلیسی و بهره‌گیری از متون انگلیسی» بوده است. به ترتیب ۲۷/۹ و ۲۲/۴ درصد پاسخگویان این دو گزینه را به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در تدوین مبانی نظری تحقیق مشخص کرده‌اند. تحلیل واریانس نشان می‌دهد که مشکلات دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در مرحله تهیه و تدوین مبانی نظری پایان‌نامه، با هم مشابه بوده و تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع

جدول ۶. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله تدوین پیشینه‌های تحقیق

اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		اولویت پنجم		اولویت ششم		اولویت هفتم		مشکلات پاسخگویان در تدوین پیشینه پایان‌نامه
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۲۹	۱۷/۵	۱۷	۱۱/۳	۱۵	۱۰/۲	۲۳	۱۵/۸	۲۰	۱۳/۹	۱۷	۱۱/۴	۳۶	۱۹/۳	عدم آشنایی با تدوین پیشینه
۲۰	۱۲/۰	۱۸	۱۱/۹	۲۴	۱۶/۳	۲۲	۱۵/۱	۲۴	۱۶/۷	۲۳	۱۵/۴	۲۴	۱۲/۸	عدم توانایی در شناسایی و انتخاب کلیدواژه‌های دقیق
۱۳	۷/۸	۱۶	۱۰/۶	۱۹	۱۲/۹	۲۹	۱۹/۹	۲۱	۱۴/۶	۲۷	۱۸/۱	۲۸	۱۵/۰	عدم اطلاع و آشنایی با پایگاه‌های مقالات و پایان‌نامه‌های فارسی
۱۶	۹/۶	۳۳	۲۱/۹	۲۲	۱۵/۰	۱۹	۱۳/۰	۱۶	۱۱/۱	۲۵	۱۶/۸	۲۴	۱۲/۸	عدم اطلاع و آشنایی با پایگاه‌های مقالات و پایان‌نامه‌های لاتین
۵۴	۳۲/۵	۲۰	۱۳/۲	۲۷	۱۸/۴	۱۲	۸/۲	۲۱	۱۴/۶	۱۱	۷/۴	۱۶	۸/۶	تازگی موضوع و کمبود پیشینه
۱۱	۶/۶	۲۲	۱۴/۶	۲۱	۱۴/۳	۲۳	۱۵/۸	۲۵	۱۷/۴	۲۳	۱۵/۴	۲۵	۱۳/۴	ناتوانی در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پیشینه تحقیق
۲۳	۱۳/۹	۲۵	۱۶/۶	۱۹	۱۲/۹	۱۸	۱۲/۳	۱۷	۱۱/۸	۲۳	۱۵/۴	۳۴	۱۸/۲	نشان دادن جنبه‌های منحصر به فرد بودن تحقیق
۱۶۶	۱۰۰/۰	۱۵۱	۱۰۰/۰	۱۴۷	۱۰۰/۰	۱۴۶	۱۰۰/۰	۱۴۴	۱۰۰/۰	۱۴۹	۱۰۰/۰	۱۸۷	۱۰۰/۰	جمع

که دانشجویان مقطع دکتری نسبت به دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد، مشکلات بیشتری در «تازگی موضوع و کمبود پیشینه در آن زمینه» دارند. در مورد سایر مراحل تدوین پیشینه تحقیق، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، وضعیت مشابهی داشته و تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع تحصیلی دیده نشد. در ارتباط با مشکلات مرتبط با تدوین پیشینه تحقیق، تفاوت معنی‌داری بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف مشاهده نشد. سؤال چهارم پژوهش به بررسی مسائل و مشکلات دانشجویان در بخش روش‌شناسی تحقیق تعلق داشت. جدول ۷ داده‌های آماری آن را نشان می‌دهد.

چنانچه نتایج جدول ۶ نشان داد، اولین و مهم‌ترین مشکل برای دانشجویان در زمینه تدوین پیشینه تحقیق، «تازگی موضوع و کمبود پیشینه» است به صورتی که ۳۲/۵ درصد پاسخگویان این گزینه را به‌عنوان اولویت اول مشکلات خود در مرحله تدوین پیشینه انتخاب کردند. در مرتبه بعد و با فاصله زیاد، «عدم آشنایی با تدوین پیشینه» قرار دارد که ۱۷/۵ درصد دانشجویان به آن به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود اشاره کرده‌اند. ۱۳/۹ درصد پاسخگویان نیز بیان کرده‌اند که اولین اولویت آن‌ها در مشکلات مرتبط با تدوین پیشینه تحقیق، «نشان دادن جنبه‌های منحصر به فرد بودن تحقیق» بوده است. تحلیل واریانس نشان داد

جدول ۷. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در مرحله روش‌شناسی تحقیق

اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		مشکلات مربوط به روش‌شناسی تحقیق
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	
۵۳	۳۴/۲	۳۲	۲۱/۶	۳۵	۲۳/۶	۴۱	۲۲/۷	عدم آشنایی با انواع روش‌های تحقیق متناسب با مسئله و اهداف پژوهش
۳۵	۲۲/۶	۳۵	۲۳/۶	۳۶	۲۴/۳	۴۹	۲۷/۱	عدم آشنایی با جامعه پژوهش در مورد نمونه و شیوه‌های نمونه‌گیری
۳۴	۲۱/۹	۵۴	۳۶/۵	۴۷	۳۱/۸	۲۲	۱۲/۲	عدم آشنایی با شیوه نمونه‌گیری، ابزارهای گردآوری داده‌ها و نحوه تهیه ابزار
۳۳	۲۱/۳	۲۷	۱۸/۲	۳۰	۲۰/۳	۶۹	۳۸/۱	عدم توانایی در سنجش روایی و پایایی ابزار پژوهش
۱۵۵	۱۰۰/۰	۱۴۸	۱۰۰/۰	۱۴۸	۱۰۰/۰	۱۸۱	۱۰۰/۰	جمع

با «آشنایی با انواع روش‌های تحقیق متناسب با مسئله و اهداف پژوهش» داشته‌اند. همچنین دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی، در ارتباط با «توانایی در سنجش روایی و پایایی ابزار پژوهش» با مشکلات بیشتری نسبت به سایر دانشجویان مواجه بوده‌اند. در مورد سایر بخش‌های روش‌شناسی تحقیق، بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. در ارتباط با مشکلات مرتبط با روش‌شناسی تحقیق، تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری مشاهده نشد.

سؤال پنجم پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در بخش گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها تعلق گرفته بود. داده‌های جدول ۸ مشکلات دانشجویان را در این مرحله نشان می‌دهد.

چنانچه نتایج جدول ۷ نشان داد، در بین بخش‌های مختلف فصل سوم (روش‌شناسی) تحقیق، «عدم آشنایی با انواع روش‌های تحقیق متناسب با مسئله و اهداف پژوهش» بیشتر از سایر بخش‌ها برای دانشجویان، مشکل‌زا بوده است. ۳۴/۲ درصد پاسخگویان عنوان کرده‌اند که اولین مشکل آن‌ها در این بخش بوده است. ۲۲/۶ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در روش‌شناسی پایان‌نامه‌ها، به «عدم آشنایی با جامعه پژوهش در مورد نمونه و شیوه‌های نمونه‌گیری» اشاره کردند. به ترتیب ۲۱/۹ و ۲۱/۳ درصد نیز بیان کردند که مشکل اصلی آن‌ها در روش‌شناسی تحقیق، «عدم آشنایی با شیوه نمونه‌گیری، ابزارهای گردآوری داده‌ها و نحوه تهیه ابزار» و «عدم توانایی در سنجش روایی و پایایی ابزار پژوهش» بوده است. تحلیل واریانس نشان می‌دهد که دانشجویان دانشکده مهندسی نسبت به سایر دانشجویان، مشکلات بیشتری در ارتباط

جدول ۸. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله گردآوری داده‌ها

مشکلات مربوط به مرحله گردآوری داده‌ها		اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	اولویت چهارم
		درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
عدم دسترسی به افراد موردنظر در جامعه تحقیق	۴۴	۲۷/۳	۳۳	۲۲/۰	۳۷
عدم همکاری جامعه پژوهش با محقق	۵۲	۳۲/۳	۵۵	۳۶/۷	۳۵
عدم توانایی در انتخاب بهترین روش و ابزار گردآوری داده‌ها	۴۸	۲۹/۸	۲۶	۱۷/۳	۴۲
ناتوانی در جلب رضایت شرکت‌کنندگان جهت همکاری با پژوهشگر	۱۷	۱۰/۶	۳۶	۲۴/۰	۳۰
جمع	۱۶۱	۱۰۰/۰	۱۵۰	۱۰۰/۰	۱۴۴

تحلیل واریانس نشان می‌دهد که دانشجویان دانشکده‌های مختلف و دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری در این خصوص وضعیت مشابهی داشتند و بین دانشجویان دانشکده‌های مختلف و مقاطع مختلف تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

با توجه به اهمیت موضوع، مسائل و مشکلات بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها جداگانه مورد مطالعه قرار گرفت که داده‌های جدول ۹ پاسخ‌های دانشجویان را نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۸، در بین مشکلات مختلف گردآوری داده‌ها، «عدم همکاری جامعه پژوهش با محقق» بیشترین اولویت را برای دانشجویان داشته است. ۳۲/۳ درصد پاسخگویان بیان کرده‌اند که این مورد، اولین مشکل آن‌ها در این بخش بوده است. ۲۹/۸ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در مرحله گردآوری داده‌ها، به «عدم توانایی در انتخاب بهترین روش و ابزار گردآوری داده‌ها» اشاره کردند. ۲۷/۳ درصد نیز بیان کردند که مشکل اصلی آن‌ها در گردآوری داده‌ها، «عدم دسترسی به افراد موردنظر در جامعه تحقیق» بوده است. نتیجه

جدول ۹. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در مرحله تجزیه و تحلیل داده‌های پایان‌نامه

مشکلات مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها		اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	اولویت چهارم
		درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
عدم توانایی لازم در تجزیه و تحلیل داده‌ها	۴۱	۲۵/۸	۴۲	۲۸/۰	۳۹
عدم آشنایی با انواع نرم‌افزارها و آزمون‌های آماری	۶۸	۴۲/۸	۴۳	۲۸/۷	۲۰
عدم توانایی در برقراری تعامل با مشاوران آماری، کارشناسان آزمایشگاهی و متخصصان موضوعی مرتبط	۲۶	۱۶/۴	۴۱	۲۷/۳	۴۸
عدم توانایی در گزارش دهی داده‌های توصیفی	۲۴	۱۵/۱	۲۴	۱۶/۰	۵۱
جمع	۱۵۹	۱۰۰/۰	۱۵۰	۱۰۰/۰	۱۵۸

تحلیل واریانس نشان می‌دهد که مشکلات دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری و دانشکده‌های مختلف، در مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها با هم مشابه بوده و بین گروه‌های مختلف، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

سؤال ششم پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در مرحله تدوین بخش «بحث و نتیجه‌گیری» و تدوین نهایی کل پایان‌نامه تعلق داشت. داده‌های جدول ۱۰ مشکلات دانشجویان را در این مرحله نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۹، در بین مشکلات مختلف مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها، «عدم آشنایی با انواع نرم‌افزارها و آزمون‌های آماری» بیشتر از سایر بخش‌ها برای دانشجویان، محدودیت به وجود آورده است. ۴۲/۸ درصد پاسخگویان این مشکل را به‌عنوان اولین مشکل در این مرحله از تحقیق خود مشخص کرده‌اند. ۲۵/۸ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود را «عدم توانایی لازم در تجزیه و تحلیل داده‌ها» عنوان کردند.

جدول ۱۰. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله تدوین بخش بحث و نتیجه‌گیری پایان‌نامه

مشکلات پاسخگویان در مرحله نتیجه‌گیری پایان‌نامه	اولویت اول فراوانی	درصد فراوانی	اولویت دوم فراوانی	درصد فراوانی	اولویت سوم فراوانی	درصد فراوانی	اولویت چهارم فراوانی	درصد فراوانی
ناتوانی در ارائه پیشنهادها کاربردی تحقیق	۴۷	۳۰/۱	۲۳	۱۵/۹	۳۴	۲۱/۴	۵۴	۳۱/۴
ناتوانی در ارائه پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی	۲۸	۱۷/۹	۴۵	۳۱/۰	۴۲	۲۶/۴	۴۳	۲۵/۰
عدم برخورداری از قدرت تحلیل و استنتاج کافی برای نتیجه‌گیری	۴۷	۳۰/۱	۳۹	۲۶/۹	۳۷	۲۳/۳	۳۵	۲۰/۳
ضعف در برقراری پیوند بین یافته‌های پژوهش و پیشینه‌ها	۳۴	۲۱/۸	۳۸	۲۶/۲	۴۶	۲۸/۹	۴۰	۲۳/۳
جمع	۱۵۶	۱۰۰/۰	۱۴۵	۱۰۰/۰	۱۵۹	۱۰۰/۰	۱۷۲	۱۰۰/۰

مشکلات بیشتری در «عدم برخورداری از قدرت تحلیل و استنتاج کافی برای نتیجه‌گیری» داشته‌اند. در مورد سایر مراحل نتیجه‌گیری، دانشجویان دانشکده‌های مختلف، وضعیت مشابهی داشته‌اند. در ارتباط با مشکلات مرحله نتیجه‌گیری تحقیق، بین دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است.

با توجه به اهمیت بخش نگارش نهایی، مشکلات این بخش نیز مورد مطالعه قرار گرفت که داده‌های جدول ۱۱ پاسخ‌های دانشجویان را نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۱۰، درصد دانشجویانی که گزینه‌های چهارگانه مربوط به نتیجه‌گیری را به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل این بخش، انتخاب کرده‌اند، به هم نزدیک بوده است. به صورتی که گزینه‌های «ناتوانی در ارائه پیشنهادها کاربردی تحقیق»، «عدم برخورداری از قدرت تحلیل و استنتاج کافی برای نتیجه‌گیری»، «ضعف در برقراری پیوند بین یافته‌های پژوهش و پیشینه‌ها» و «ناتوانی در ارائه پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی» به ترتیب توسط ۳۰/۱، ۳۰/۱، ۲۱/۸ و ۱۷/۹ درصد پاسخگویان انتخاب شده است. تحلیل واریانس نشان می‌دهد که دانشجویان دانشکده مهندسی، نسبت به سایر دانشجویان،

جدول ۱۱. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله نگارش پایان‌نامه

مشکلات نگارش داده‌ها	اولویت اول فراوانی	درصد فراوانی	اولویت دوم فراوانی	درصد فراوانی	اولویت سوم فراوانی	درصد فراوانی	اولویت چهارم فراوانی	درصد فراوانی
عدم توانایی در روان‌نویسی و ساده‌نویسی تحقیق	۵۲	۳۴/۲	۳۰	۲۰/۳	۳۵	۲۳/۵	۴۴	۲۴/۹
عدم آشنایی با اصول سجاوندی و رسم‌الخط کلمات	۲۴	۱۵/۸	۳۰	۲۰/۳	۴۱	۲۷/۵	۶۴	۳۶/۲
عدم رعایت انسجام و یکدستی در نگارش متن پایان‌نامه	۴۰	۲۶/۳	۴۵	۳۰/۴	۴۰	۲۶/۸	۲۷	۱۵/۳
عدم دانش و مهارت در توصیف و تحلیل یافته‌ها به زبان علمی	۳۶	۲۳/۷	۴۳	۲۹/۱	۳۳	۲۲/۱	۴۲	۲۳/۷
جمع	۱۵۲	۱۰۰/۰	۱۴۸	۱۰۰/۰	۱۴۹	۱۰۰/۰	۱۷۷	۱۰۰/۰

کرده‌اند، ۲۳/۷ درصد کل پاسخگویان را تشکیل داده‌اند. تحلیل واریانس نشان داده است که مشکلات دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری و دانشکده‌های مختلف، در نگارش پایان‌نامه با هم مشابه بوده و بین گروه‌های مختلف، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است.

سؤال هفتم پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در مرحله «اخلاق پژوهش» اختصاص داشت داده‌های جدول ۱۲ مشکلات دانشجویان را در این مرحله نشان می‌دهد.

مطابق نتایج جدول ۱۱، بیشترین مشکل دانشجویان در نگارش پایان‌نامه، «عدم توانایی در روان‌نویسی و ساده‌نویسی» بوده است. ۳۴/۲ درصد پاسخگویان این مشکل را به‌عنوان اولین مشکل در نگارش تحقیق خود مشخص کرده‌اند. ۲۶/۳ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در نگارش پایان‌نامه، به «عدم رعایت انسجام و یکدستی در نگارش متن پایان‌نامه» اشاره کرده‌اند. کسانی که «عدم دانش و مهارت در توصیف و تحلیل یافته‌ها به زبان علمی» را به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در نگارش پایان‌نامه انتخاب

جدول ۱۲. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در رعایت اخلاق پژوهش

مشکلات پاسخگویان در رعایت اخلاق پژوهش	اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		اولویت پنجم		اولویت ششم		اولویت هفتم		اولویت هشتم	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
عدم رعایت اخلاق امانت‌داری در استفاده از منابع	۲۸	۱۶/۸	۱۰	۶/۸	۹	۷/۰	۱۳	۹/۶	۱۵	۱۱/۵	۱۶	۱۲/۴	۱۸	۱۲/۶	۴۴	۲۰/۹
عدم استناددهی و یا استفاده از استنادهای کاذب	۱۰	۶/۰	۲۴	۱۶/۳	۱۹	۱۴/۸	۱۷	۱۲/۶	۱۶	۱۲/۳	۱۳	۱۰/۱	۲۵	۱۷/۵	۲۳	۱۰/۹
سوگیری در گردآوری داده‌ها	۲۰	۱۲/۰	۲۰	۱۳/۶	۱۷	۱۳/۳	۲۲	۱۶/۳	۱۸	۱۳/۸	۲۰	۱۵/۵	۱۷	۱۱/۹	۱۷	۸/۱
عدم صداقت در گزارش نتایج تحقیقات	۱۸	۱۰/۸	۲۱	۱۴/۳	۱۴	۱۰/۹	۲۰	۱۴/۸	۲۳	۱۷/۷	۱۴	۱۰/۹	۱۶	۱۱/۲	۱۹	۹/۰
نگارش پایان‌نامه توسط فردی غیر از دانشجو	۲۸	۱۶/۸	۱۹	۱۲/۹	۲۰	۱۵/۶	۹	۶/۷	۱۷	۱۳/۱	۱۹	۱۴/۷	۱۸	۱۲/۶	۱۸	۸/۵
عدم رعایت احترام و حریم خصوصی جامعه پژوهش	۲۰	۱۲/۰	۱۹	۱۲/۹	۱۴	۱۰/۹	۱۵	۱۱/۱	۱۸	۱۳/۸	۱۸	۱۴/۰	۲۱	۱۴/۷	۲۳	۱۰/۹
عدم رعایت انصاف در انتقاد از آثار دیگران	۸	۴/۸	۱۶	۱۰/۹	۱۷	۱۳/۳	۱۶	۱۱/۹	۱۲	۹/۲	۱۹	۱۴/۷	۱۵	۱۰/۵	۴۶	۲۱/۸
داده‌سازی و سرهم‌بندی ساختگی داده‌ها	۳۵	۲۱/۰	۱۸	۱۲/۲	۱۸	۱۴/۱	۲۳	۱۷/۰	۱۱	۸/۵	۱۰	۷/۸	۱۳	۹/۱	۲۱	۱۰/۰
جمع	۱۶۷	۱۰۰/۰	۱۴۷	۱۰۰/۰	۱۲۸	۱۰۰/۰	۱۳۵	۱۰۰/۰	۱۳۰	۱۰۰/۰	۱۲۹	۱۰۰/۰	۱۴۳	۱۰۰/۰	۲۱۱	۱۰۰/۰

۱۶/۳ درصد دانشجویان بیان کرده‌اند که دومین اولویت مشکلات آن‌ها، در رعایت اخلاق، «عدم استناددهی و یا استفاده از استنادهای کاذب» بوده است. «عدم صداقت در گزارش نتایج تحقیقات» نیز دومین مسئله و مشکل ۱۴/۳ درصد پاسخگویان در رعایت اخلاق بوده است.

سؤال هشتم پژوهش به شناسایی مسائل و مشکلات دانشجویان در مرحله «استخراج مقاله و چاپ و انتشار یافته‌های آن» و «تأمین منابع مالی پایان‌نامه» اختصاص داشت که در جدول ۱۳ ارائه شده است.

مطابق نتایج جدول ۱۲، اولین و مهم‌ترین مشکل برای دانشجویان در زمینه اخلاق پژوهش، «داده‌سازی و سرهم‌بندی ساختگی داده‌ها» است به صورتی که ۲۱ درصد پاسخگویان این گزینه را به‌عنوان اولویت اول مشکلات خود در رعایت اخلاق پژوهش انتخاب کرده‌اند. در مرتبه بعد، «عدم رعایت اخلاق امانت‌داری در استفاده از منابع» و «نگارش پایان‌نامه توسط فردی غیر از دانشجو» قرار دارد که به هر یک از آن‌ها ۱۶/۸ درصد دانشجویان به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود اشاره کرده‌اند.

جدول ۱۳. توزیع فراوانی مشکلات دانشجویان در مرحله استخراج مقاله از تحقیق

جمع	دکتری		کارشناسی ارشد		دارای مقاله	بدون مقاله
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد		
۶۲/۷	۱۰۴	۱۰۰/۰	۲۵	۵۶/۰	۷۹	۶۲
۳۷/۳	۶۲	۰/۰	۰	۴۴/۰	۶۲	۶۲

تعداد مقالاتی که در هر یک از مجلات و همایش‌ها منتشر شده است، در جدول ۱۴ ارائه شده است.

مطابق نتایج جدول ۱۳، همه دانشجویان دکتری از پایان‌نامه خود حداقل یک مقاله استخراج کرده‌اند اما تنها ۵۶ درصد دانشجویان کارشناسی ارشد توانسته‌اند از پایان‌نامه خود مقاله استخراج کنند. در مجموع ۶۲/۷ درصد دانشجویان از پایان‌نامه خود مقاله منتشر کرده‌اند.

جدول ۱۴. توزیع فراوانی مقالات منتشر شده دانشجویان به تفکیک دانشکده و محل انتشار مقاله

جمع	ادبیات و علوم انسانی		کشاورزی		مهندسی		علوم پایه		جمع	
فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد			
۳۶/۲	۱۵۷	۵۲/۵	۲۱	۴۱/۱	۵۱	۴۶/۲	۱۸	۳۹/۰	۶۷	همایش‌های داخلی
۱۸/۹	۸۲	۲/۵	۱	۱۳/۷	۱۷	۲۳/۱	۹	۲۳/۸	۵۵	مجلات ISI
۱۴/۳	۶۲	۲۷/۵	۱۱	۱۱/۳	۱۴	۱۲/۸	۵	۱۳/۹	۳۲	مجلات ISC
۹/۷	۴۲	۲/۵	۱	۶/۵	۸	۰/۰	-	۱۴/۳	۳۳	همایش‌های خارجی
۹/۴	۴۱	۱۰/۰	۴	۱۲/۹	۱۶	۱۵/۴	۶	۶/۵	۱۵	مجلات علمی پژوهشی وزارت علوم و وزارت بهداشت
۶/۹	۳۰	۲/۵	۱	۱۰/۵	۱۳	۰/۰	-	۶/۹	۱۶	مجلات JCR
۲/۸	۱۲	۲/۵	۱	۱/۶	۲	۲/۶	۱	۳/۵	۸	مجلات علمی ترویجی وزارت علوم و وزارت بهداشت
۱/۸	۸	۰/۰	-	۲/۴	۳	۰/۰	-	۲/۲	۵	مجلات نمایه شده در پایگاه‌هایی مانند اسکاپوس و ...
۱۰۰/۰	۴۳۴	۱۰۰/۰	۴۰	۱۰۰/۰	۱۲۴	۱۰۰/۰	۳۹	۱۰۰/۰	۲۳۱	جمع

مجلات ISI، مجلات ISC، همایش‌های خارجی منتشر شده است؛ اما دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی، مقالات خود را به ترتیب در همایش‌های داخلی و مجلات ISC منتشر کرده‌اند. البته تدوین و انتشار مقاله برای دانشجویان چندان آسان نبوده و در این راه با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو هستند که جدول ۱۵ مشکلات دانشجویان را در این امر نشان می‌دهد.

مطابق داده‌های جدول ۱۴، بیشترین تعداد مقاله‌ها در همایش‌های داخلی ارائه شده است. ۳۶/۲ درصد کل مقالات مستخرج از پایان‌نامه‌ها از این گروه هستند. ۱۸/۹ درصد مقاله‌ها نیز در مجلات ISI منتشر شده‌اند. سهم مقالاتی که در مجلات ISC منتشر شده‌اند، ۱۴/۳ درصد کل مقالات مستخرج از پایان‌نامه است. در دانشکده‌های علوم پایه، مهندسی و کشاورزی به ترتیب بیشترین فراوانی مربوط به مقالاتی است که در همایش‌های داخلی،

جدول ۱۵. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در استخراج مقاله از پایان‌نامه

مشکلات مربوط به استخراج مقاله از پایان‌نامه	اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	اولویت چهارم	اولویت پنجم	اولویت ششم	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد
عدم آشنایی با اصول مقاله‌نویسی	۲۶/۸	۲۳	۱۵/۴	۲۵	۱۷/۵	۲۲	۱۴/۶	۲۳	۱۵/۲	۱۸	۱۰/۸
عدم توانایی در خلاصه‌سازی مطالب پایان‌نامه	۷/۱	۳۲	۲۱/۵	۲۹	۲۰/۳	۳۳	۱۵/۲	۳۲	۲۱/۲	۲۳	۱۳/۹
عدم انگیزه برای مقاله‌نویسی	۲۲/۶	۱۷	۱۱/۴	۱۵	۱۰/۵	۲۰	۱۳/۲	۲۳	۱۵/۲	۴۲	۲۵/۳
ناکافی بودن زمان اختصاص یافته جهت استخراج مقاله	۱۸/۵	۱۹	۱۲/۸	۲۱	۱۴/۷	۲۳	۱۵/۲	۲۶	۱۷/۲	۳۵	۲۱/۱
عدم آموزش‌های لازم و کافی برای مقاله‌نویسی	۱۵/۵	۳۹	۲۶/۲	۳۲	۲۲/۴	۳۲	۲۱/۲	۳۲	۱۳	۸/۶	۹/۰
عدم همکاری استادان با دانشجو برای استخراج مقاله	۹/۵	۱۹	۱۲/۸	۲۱	۱۴/۷	۳۱	۲۰/۵	۳۴	۲۲/۵	۳۳	۱۹/۹
جمع	۱۰۰/۰	۱۴۹	۱۰۰/۰	۱۴۳	۱۰۰/۰	۱۵۱	۱۰۰/۰	۱۵۱	۱۰۰/۰	۱۶۶	۱۰۰/۰

کارشناسی ارشد و دکتری، وضعیت مشابهی داشته و تفاوت معنی‌داری بین دو مقطع تحصیلی وجود ندارد. دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی بیشتر از دانشجویان سایر دانشکده‌ها، «عدم انگیزه برای مقاله‌نویسی» و «ناکافی بودن زمان اختصاص یافته جهت استخراج مقاله» را به‌عنوان مشکلات خود در استخراج مقاله از پایان‌نامه ذکر کردند.

گذشته از محتوای علمی مقاله، یکی دیگر از فاکتورهای اساسی سنجش اعتبار مقالات علمی، نوع مجله‌ای است که مقاله در آن چاپ می‌شود. داده‌های جدول ۱۶ مشکلات دانشجویان در مرحله چاپ مقاله را نشان می‌دهد.

مطابق داده‌های جدول ۱۵، ۲۶/۸ درصد پاسخگویان، «عدم آشنایی با اصول مقاله‌نویسی» را مهم‌ترین و اولین مشکل خود در استخراج مقاله از پایان‌نامه دانسته‌اند. ۲۲/۶ درصد پاسخگویان نیز به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل خود در استخراج مقاله از پایان‌نامه، به «عدم انگیزه برای مقاله‌نویسی» اشاره کردند. «ناکافی بودن زمان اختصاص یافته جهت استخراج مقاله» و «عدم آموزش‌های لازم و کافی برای مقاله‌نویسی» اولین و مهم‌ترین مشکل ۱۸/۵ و ۱۵/۵ درصد دانشجویان در استخراج مقاله از پایان‌نامه بوده است. نتیجه تحلیل واریانس نشان می‌دهد که در مورد مشکلات استخراج مقاله از پایان‌نامه، دانشجویان

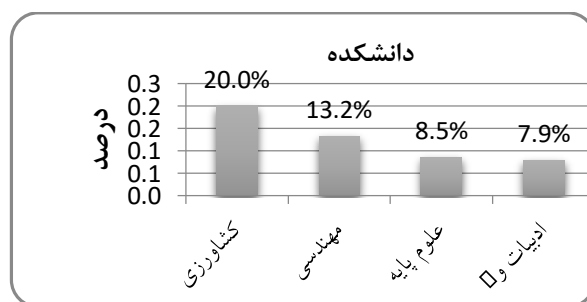
جدول ۱۶. توزیع فراوانی مشکلات پاسخگویان در مرحله چاپ مقاله

مشکلات مربوط به چاپ مقاله		اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		اولویت پنجم	
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
ارجحیت رابطه بر ضابطه در پذیرش مقاله در مجلات		۳۷	۲۳/۱	۲۸	۱۹/۳	۲۶	۱۹/۱	۱۷	۱۲/۵	۳۸	۲۴/۱
طولانی و زمان‌بر بودن فرایند داوری مقالات در مجلات		۴۸	۳۰/۰	۳۲	۲۲/۱	۲۸	۲۰/۶	۲۷	۱۹/۹	۱۴	۸/۹
ظرفیت محدود مجلات علمی برای پذیرش مقالات		۱۹	۱۱/۹	۲۶	۱۷/۹	۳۷	۲۷/۲	۴۰	۲۹/۴	۲۳	۱۴/۶
عدم همکاری استادان با دانشجو جهت استخراج مقاله		۳۲	۲۰/۰	۳۰	۲۰/۷	۱۹	۱۴/۰	۲۶	۱۹/۱	۴۱	۲۵/۹
عدم آشنایی با مجلات تخصصی رشته		۲۴	۱۵/۰	۲۹	۲۰/۰	۲۶	۱۹/۱	۲۶	۱۹/۱	۴۲	۲۶/۶
جمع		۱۶۰	۱۰۰/۰	۱۴۵	۱۰۰/۰	۱۳۶	۱۰۰/۰	۱۳۶	۱۰۰/۰	۱۵۸	۱۰۰/۰

با توجه به اهمیت تأمین حمایت مالی از پایان‌نامه‌ها، مسائل و مشکلات این بخش جداگانه مورد مطالعه قرار گرفت. نمودار ۱، درصد پایان‌نامه‌هایی که موفق به جلب حمایت مالی شده‌اند به تفکیک دانشکده نشان می‌دهد.

از بین دانشجویان شرکت‌کننده در این تحقیق تنها ۱۱/۸ درصد توانسته‌اند برای پایان‌نامه خود حمایت مالی سازمان‌ها و مؤسسات را جلب نمایند. در نمودار ۱ درصد پایان‌نامه‌هایی که موفق به جلب حمایت مالی شده‌اند به تفکیک دانشکده ارائه شده است.

مطابق داده‌های ارائه شده در جدول ۱۶، ۳۰ درصد پاسخگویان به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل در چاپ مقاله، به «طولانی و زمان‌بر بودن فرایند داوری مقالات در مجلات» اشاره کرده‌اند. ۲۳/۱ درصد نیز بیان کرده‌اند که مهم‌ترین مشکل آن‌ها در چاپ مقاله «ارجحیت رابطه بر ضابطه در پذیرش مقاله در مجلات» بوده است. از منظر ۲۰ درصد دانشجویان نیز مهم‌ترین مشکل در چاپ مقاله را «عدم همکاری استادان با دانشجو جهت استخراج مقاله» بیان کرده‌اند. نتیجه تحلیل واریانس نشان می‌دهد که مشکلات دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری و دانشجویان دانشکده‌های مختلف، در چاپ مقاله، با هم مشابه بوده و تفاوت معنی‌داری بین گروه‌های مختلف وجود نداشت.

نمودار ۱. میزان حمایت جذب شده برای پایان‌نامه‌ها به تفکیک دانشکده

دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی است که تنها ۷/۹ درصد آن‌ها توانسته‌اند حمایت مالی جذب کنند. مشکلات پاسخگویان در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه در جدول ۱۷ ارائه شده است.

چنانچه نمودار ۱ نشان می‌دهد، ۲۰ درصد دانشجویان دانشکده کشاورزی توانسته‌اند برای پایان‌نامه خود حمایت مالی جذب کنند. در دانشکده مهندسی ۱۳/۲ درصد پایان‌نامه‌ها و در دانشکده علوم پایه، ۸/۵ درصد پایان‌نامه‌ها موفق به جذب حمایت مالی شده‌اند. کمترین درصد مربوط به پایان‌نامه‌های

جدول ۱۷. فراوانی و درصد مشکلات پاسخگویان در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه

مشکلات مربوط به جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه	اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم	اولویت چهارم	اولویت پنجم
فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد	فراوانی درصد
عدم تخصیص اعتبار مالی کافی به پایان‌نامه	۸۵	۳۹/۹	۲۲	۱۵/۵	۱۶
وجود بوروکراسی اداری در تخصیص اعتبار مالی پایان‌نامه	۳۲	۱۵/۰	۴۹	۳۴/۵	۲۱
گرانی مواد اولیه و ناکافی بودن اعتبار مالی مصوب	۴۲	۱۹/۷	۲۹	۲۰/۴	۳۳
عدم امکان انتخاب موضوع‌های کارآمد و پرهزینه	۱۷	۸/۰	۱۸	۱۲/۷	۲۸
پایین بودن سطح حمایت دانشگاه یا سازمان‌ها از پایان‌نامه‌ها	۳۷	۱۷/۴	۲۴	۱۶/۹	۳۷
جمع	۲۱۳	۱۰۰/۰	۱۴۲	۱۰۰/۰	۱۳۵
	۱۰۰/۰	۱۴۴	۱۰۰/۰	۱۳۳	۱۰۰/۰

نویسی» عنوان کردند. «عدم همکاری استادان با دانشجو در تدوین پروپوزال» و «عدم توانایی در تدوین برنامه زمان‌بندی شده اجرای پژوهش» در مراتب بعدی قرار دارند. بنابراین ضروری است آموزش‌های لازم در این مرحله به دانشجویان داده شده و درس‌های روش تحقیق و یا سمینار تحقیق که در دوره‌های مختلف ارائه می‌گردد از سوی استادان جدی گرفته شود. همچنین در این مرحله لازم است مشاوره مداوم با استادان راهنما و مشاور صورت گیرد. همچنین هسته آموزش دانشگاه باید تمهیداتی را در جهت کاهش ساعات تدریس موظف و ایجاد فرصت برای انجام پژوهش، کوتاه کردن پروسه بررسی و تصویب طرح‌های پژوهشی، ضابطه‌مندسازی بررسی و تصویب طرح‌های پژوهشی، ضابطه‌مندسازی تقسیم پایان‌نامه‌ها بین اعضای هیئت‌علمی، ایجاد دفتر مشاوره پژوهش در دانشکده‌ها و ایجاد هسته‌های پژوهشی و تقویت پژوهش‌های تیمی در دانشکده‌ها به عمل آورد. یافته‌های ابراهیم‌زاده، ناصریان، قربانی، الماسی (۱۳۹۵)، بهزادی و داورپناه (۱۳۸۸)، چنگیز، ادیبی، حسینی، توتونچی (۱۳۸۲)، دهقانی و میمنی دوزی سرخابی (۱۳۸۸)، مسعودی (۱۳۹۱) و آکیو (۲۰۱۶) در عدم آشنایی دانشجویان با اصول پروپوزال نویسی و طولانی بودن فرآیند تصویب طرح‌ها در شوراهای پژوهشی با پژوهش حاضر همسویی دارند.

در راستای شناسایی مشکلات دانشجویان در تدوین مباحث فصل اول پایان‌نامه یا رساله، یافته‌ها نشان داد که «توصیف دقیق بیان مسئله» بیشتر از سایر بخش‌ها برای دانشجویان، مشکل‌زا بوده است. مشکلات «تدوین مقدمه»، «تدوین اهداف تحقیق متناسب با اهداف رساله» و «تدوین فرضیه‌های پژوهشی

مطابق نتایج جدول ۱۷، ۳۹/۹ درصد پاسخگویان به‌عنوان اولین و مهم‌ترین مشکل در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه، به «عدم تخصیص اعتبار مالی کافی به پایان‌نامه» اشاره کرده‌اند همچنین ۱۹/۷ درصد نیز بیان کرده‌اند که مهم‌ترین مشکل آن‌ها در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه «گرانی مواد اولیه و ناکافی بودن اعتبار مالی مصوب» است. از منظر ۱۷/۴ درصد دانشجویان نیز مهم‌ترین مشکل در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه را «پایین بودن سطح حمایت دانشگاه یا سازمان‌ها از پایان‌نامه‌ها» بیان کرده‌اند. «وجود بوروکراسی اداری در تخصیص اعتبار مالی پایان‌نامه» نیز مشکل اصلی ۱۵ درصد دانشجویان در جذب حمایت مالی برای پایان‌نامه بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه حجم زیادی از پژوهش‌های دانشگاهی در قالب پایان‌نامه ارائه می‌گردد و بسیاری از مقاله‌های علمی برگرفته از همین پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها هستند. بنابراین پایان‌نامه‌ها نقش مهمی در تولید دانش جدید ایفا می‌کنند. به بیان دیگر، پایان‌نامه‌ها نه تنها تمرین پژوهش برای دانشجویان است، خود یکی از روش‌های تولید دانش جدید به شمار می‌آید (منصوریان ۱۳۸۹: ۸۶). اما همان‌طور که یافته‌ها نشان داد، طی این مسیر برای دانشجویان چندان هموار نیست و آنان در طول مراحل مختلف تدوین پایان‌نامه با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو هستند. تحلیل پاسخ‌های دانشجویان در مرحله پروپوزال‌نویسی که سؤال اول پژوهش بوده نشان داد که پاسخگویان مهم‌ترین مشکل این مرحله را «عدم آشنایی با اصول، روش‌ها و حدود پروپوزال

تهیه ابزار» و «عدم توانایی در سنجش روایی و پایایی ابزار پژوهش» مشکلات مراتب بعدی این مرحله از پایان نامه تشکیل داده‌اند. وجود مشکلات ذکر شده توجه بیشتر به ارائه عملی و کاربردی درس روش تحقیق از سوی استادان دارد. این در حالی است که در بیشتر کلاس‌های روش تحقیق این دوره اغلب مطالب به شکل تئوری ارائه می‌گردد. یافته‌های لاندگرن و هالورسون (۲۰۰۹)؛ نیک‌روز، روزی‌طلب، رایگان شیرازی، نقی‌زاده، تقوی (۱۳۹۱)؛ ابراهیم‌زاده، ناصریان، قربانی، الماسی (۱۳۹۵)؛ جعفری چالستری (۱۳۸۸)؛ میزانی، خبیری، هنری، سجادی (۱۳۹۲) و شهبازی و همکاران (۱۳۸۹)، در عدم آشنایی دانشجویان با روش‌های تحلیل آماری، روش‌های تحقیق، جامعه مورد بررسی، تعداد نمونه و روش نمونه‌گیری با پژوهش حاضر همسویی دارند.

سؤال پنجم پژوهش به شناسایی مشکلات دانشجویان در مرحله «گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها» اختصاص داشت که یافته‌ها نشان داد که «عدم همکاری جامعه پژوهش با محقق» مهم‌ترین مشکل برای دانشجویان بوده است. پاسخگویان «عدم توانایی در انتخاب بهترین روش و ابزار گردآوری داده‌ها» و «عدم دسترسی به افراد موردنظر در جامعه تحقیق» را مشکلات مراتب بعدی خود عنوان کردند. این مشکل حاکی از آن است که اغلب افراد در جامعه حاضر به همکاری با پژوهشگران نبوده و کمتر تمایل دارند بخشی از وقت خود را صرف پاسخگویی به سؤال‌های پژوهشگران کنند در مواردی نیز دانشجویان توانایی ارتباط و تعامل با جامعه پژوهش خود را ندارد. بنابراین دقت در انتخاب جامعه پژوهش، استفاده از ابزار پژوهشی مناسب، تلاش در جهت برقراری ارتباط با جامعه پژوهش، شکیبایی و پشتکار پژوهشگر، اختصاص زمان کافی، آگاهی‌رسانی از ارزش پژوهش و دیدگاه جامعه و جایگاه پژوهش و پژوهشگر در نگاه جامعه بسیار تأثیرگذار است. علاوه بر این، غالباً دانشجویان دانش و آگاهی لازم از انواع روش‌های تحلیل و به‌کارگیری آن‌ها ندارند و در اکثر اوقات این کار بر عهده مشاوران آماری گذاشته می‌شود. این امر تنها به ضعف دانشجویان در آمار و تحلیل داده‌ها بر نمی‌گردد بلکه آموزش چگونگی تحلیل‌ها و استفاده از نرم‌افزارهای آماری نیز بستگی دارد که در دانشگاه‌ها به دانشجویان آموزش داده نمی‌شود. از این رو، یادگیری روش‌های تحلیل داده‌ها، مشاوره با کارشناسان آماری، مشاوره با صاحب‌نظران و استفاده از استاد مشاور آمار در کنار استاد مشاور و راهنما تأثیرگذار خواهند بود.

یافته‌های بهزادی و داورپناه (۱۳۸۸)؛ جعفری چالستری (۱۳۸۸)؛ راد افشار، سبحانی، صادقی (۱۳۸۹)؛ میزانی، خبیری،

متناسب با اهداف رساله» در مرتبه بعدی قرار دارند. دلایل این امر می‌تواند ناشی از اطلاعات ناکافی علمی دانشجویان در حوزه پژوهش و همچنین فقدان تجربه نگارشی دانشجویان باشد. راهکار حل مشکل در تدوین مطالب فصل اول تنها مطالعه و تمرین است. مطالعه کافی در موضوع مورد تحقیق، مطالعه منابع راهنمای پایان‌نامه نویسی، مطالعه چند مورد پایان‌نامه در این زمینه ضروری است. همچنین نیاز به آموزش‌هایی در دانشگاه برای نحوه نگارش و محتوای فصل اول لازم و ضروری است. یافته‌های کلودیوس (۲۰۱۶) همسو با پژوهش حاضر است و چالش‌های فصل اول را در ناتوانایی دانشجویان در ارائه یک زمینه نظری از پژوهش و مشخص کردن وضعیت بیان مشکل، تعیین اهداف مشخصی از تحقیق در امتداد اهداف و پیشنهادها اصلی معرفی می‌کند.

سومین سؤال پژوهش مشکلات مدل مفهومی یا مبانی نظری و پیشینه‌های پژوهش را موردسنجش قرار داده است. بیش‌ترین مشکل دانشجویان در این مرحله، «عدم اطلاع از مباحث مطرح در مبانی نظری و نحوه نگارش آن» و «ضعف در زبان انگلیسی و بهره‌گیری از متون انگلیسی» بوده است. همچنین مهم‌ترین مشکل پاسخگویان در تدوین پیشینه پایان‌نامه «تازگی موضوع و کمبود پیشینه» بوده است. مشکلات «عدم آشنایی با تدوین پیشینه» و «نشان دادن جنبه‌های منحصربه‌فرد بودن تحقیق» در مرحله بعدی قرار دارند. کمبود دانش زبان و پایین بودن سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان در یافتن منابع جدید حاکی از آن است که دانشجویان برای نگارش این فصل خلاقیت و تفکر انتقادی را به کار نمی‌گیرند یا در خود تقویت نمی‌کنند و به قالب کلیشه‌ای رایج از نگارش پیشینه پژوهش اکتفا می‌نمایند. لذا لازم است مسئولان به خلأهای آموزشی دانشجویان در تدوین فصل دوم توجه کنند. یافته‌های آسواگوا، ومبو، یوگوکی (۲۰۱۴)، کلودیوس (۲۰۱۶)، اودنا و برگس (۲۰۱۷)، میزانی (۱۳۸۷)، ایل بیگی کرد و بیجندی (۱۳۹۴) در بررسی چالش‌های پایان‌نامه‌نویسی و رساله‌نویسی در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی، همسو با پژوهش حاضر به پیچیدگی موضوع و شناسایی پیشینه‌های موضوعی جدید مرتبط با ادبیات تحقیق اشاره دارند.

چهارمین سؤال پژوهش به مشکلات روش‌شناسی مربوط بوده است. یافته‌ها نشان داد، «عدم آشنایی با انواع روش‌های تحقیق متناسب با مسئله و اهداف پژوهش» بیشتر از سایر بخش‌ها برای دانشجویان، مشکل‌زا بوده است. «عدم آشنایی با جامعه پژوهش در مورد نمونه و شیوه‌های نمونه‌گیری»، «عدم آشنایی با شیوه نمونه‌گیری، ابزارهای گردآوری داده‌ها و نحوه

استخراج مقاله»، «عدم آموزش‌های لازم و کافی برای مقاله‌نویسی»، «طولانی و زمان‌بر بودن فرایند داوری مقالات در مجلات»، «ارجحیت رابطه بر ضابطه در پذیرش مقاله در مجلات» و «عدم همکاری استادان با دانشجو جهت استخراج مقاله» مراتب بعدی مشکلات این مرحله را تشکیل می‌دهند. استخراج و انتشار مقاله از هر پایان‌نامه اقدامی است که می‌تواند نشانی از افزایش تولیدات علمی و راهی برای استفاده هرچه بیشتر از تحقیقات دانشجویان در دانشگاه‌ها باشد. اما الزام دانشجویان به استخراج مقاله از پایان‌نامه باید بر اساس امکانات و شرایط موجود صورت گیرد. چرا که بیشتر اوقات دانشجویان با نحوه مقاله‌نویسی آشنایی کافی نداشته و انگیزه و علاقه لازم را ندارند. اجبارهای آموزشی به‌وسیله نمره و زمان ناکافی از استخراج مقاله تا جلسه دفاع پایان‌نامه، محدودیت‌های بیشتری را بر سر راه آن‌ها قرار می‌دهد. با توجه به حاکمیت چنین شرایطی در دانشگاه‌ها، از دیدگاه دانشجویان انتظار چاپ و پذیرش تمامی مقالات دانشجویان در مجلات علمی امری بسیار دشوار است. متأسفانه در ساختار سازمانی مجلات روابط بر ضوابط ارجحیت دارند و ظرفیت مجلات برای چاپ مقالات محدود است. از سوی دیگر پیمودن روال اداری طولانی و زمان‌بر بودن فرایند داوری و پذیرش مقالات، مدت‌زمان و پیگیری زیادی را می‌طلبد. بنابراین، می‌توان با توجه به عدم آشنایی بخش اعظم دانشجویان با اصول مقاله‌نویسی و چگونگی استخراج یافته‌های پایان‌نامه و انتشار دانش آن در قالب مقاله پیشنهاد می‌گردد استادان دروس روش تحقیق در طول دوره به آموزش آن به دانشجویان اهتمام خاصی مبذول دارند. می‌توان با توجه به اختیاری کردن استخراج مقاله، حذف اجبار استخراج مقاله به‌وسیله نمره، استخراج مقاله به‌عنوان امتیاز، ایجاد انگیزه برای استخراج مقاله و برداشتن محدودیت‌های زمان استخراج مقاله از دانشجویان انتظار پایان‌نامه به همراه پذیرش چاپ مقاله مستخرج از آن را داشت.

راهکارها

با توجه به یافته‌های به دست آمده در راستای حل مشکلات شناسایی شده پیشنهاد می‌شود:

۱. استادان دروس روش تحقیق، سمینار تحقیق و دروس نظایر آن‌ها عنایت خاصی به طرح مباحث مربوط به چگونگی تدوین پروپوزال اختصاص دهند.
۲. با توجه به عدم آشنایی بیشتر دانشجویان با «مسئله تحقیق و چگونگی بیان آن» پیشنهاد می‌شود استادان دروس روش تحقیق، سمینار تحقیق و دروس مشابه آن‌ها عنایت خاصی

هنری، سجادی (۱۳۹۲) و آسواگوا، ومبو، یوگوکی (۲۰۱۴) در دشواری دسترسی به افراد جامعه تحقیق، عدم آشنایی با روش‌های تحلیل آماری و مشکل جمع‌آوری اسناد از خوانندگان با پژوهش حاضر هم‌خوانی دارند.

سؤال ششم پژوهش به بررسی مشکلات دانشجویان در نگارش بخش «بحث و نتیجه‌گیری و تدوین نهایی» پایان‌نامه تعلق داشت. یافته‌ها نشان داد که گزینه‌های «ناتوانی در ارائه پیشنهادها، کاربردی تحقیق»، «عدم برخورداری از قدرت تحلیل و استنتاج کافی برای نتیجه‌گیری»، «ضعف در برقراری پیوند بین یافته‌های پژوهش و پیشینه‌ها» و «ناتوانی در ارائه پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی» به ترتیب بیشترین و کمترین مشکل پاسخگویان در این مرحله بوده است. این موارد حاکی از آن است که اغلب دانشجویان بر مطالب پایان‌نامه مسلط نیستند و نمی‌توانند به‌خوبی از عهده نوشتن مطالب این فصل بریابند. یافته‌های جعفری چالستری (۱۳۸۸)؛ مسعودی (۱۳۹۱)؛ بیتچنر و بسترکمن (۲۰۰۶)؛ سلمان و یاسین (۲۰۱۳) و کلودیوس (۲۰۱۶) در شناخت و مهارت در نگارش گزارش نهایی پایان‌نامه و ارائه مناسب خلاصه پژوهش و نتیجه‌گیری، ضعف در تحلیل جداول آماری و ضعف در استفاده از اطلاعات خام و ارائه مناسب پیشنهادها با پژوهش حاضر همسویی دارند.

سؤال هفتم پژوهش به شناسایی مشکلات دانشجویان در خصوص اخلاق پژوهش بوده که یافته‌ها نشان داد که اولین و مهم‌ترین مشکل برای دانشجویان در زمینه اخلاق پژوهش، سرهم‌بندی داده‌ها بوده و عدم رعایت اخلاق امانت‌داری در استفاده از منابع و بعضاً نگارش پایان‌نامه توسط فردی غیر از دانشجو بوده است. رعایت اخلاق پژوهش را باید در تمایلات شخصی دانشجویان، انگیزه و تلاش آن‌ها در پژوهش جستجو کرد. ریشه اصلی این مشکلات در آن است که دانشجویان در طول درس‌های روش تحقیق یا سمینار آموزش و آگاهی کمتری از مباحث اخلاق پژوهش در دانشگاه دریافت می‌کنند. نتایج حاصل از مطالعه مارشال و برنان (۲۰۰۶) و چنگیز، ادیبی، حسینی، توتونچی (۱۳۸۲) در رعایت اخلاق امانت‌داری و اصول پژوهش و پرهیز از داده‌سازی و سرهم‌بندی ساختگی داده‌ها برای تسریع در انجام کار با این پژوهش هم‌خوانی دارند.

سؤال هشتم پژوهش از دو بخش تشکیل شده است بخش اول به استخراج و چاپ مقاله و بخش دوم به حمایت‌های مالی پایان‌نامه اشاره می‌کند. در بخش اول در ارتباط با بخش استخراج مقاله پاسخگویان «عدم آشنایی با اصول مقاله‌نویسی» و «عدم انگیزه برای مقاله‌نویسی» را مهم‌ترین مشکل خود در استخراج مقاله دانسته‌اند. «ناکافی بودن زمان اختصاص یافته جهت

بخش می‌توان به گرانی و ناکافی بودن مواد اولیه، نایاب بودن برخی مواد آزمایشگاهی، دسترسی دشوار در سایه تحریم‌ها، عدم تخصیص اعتبار مالی کافی، وجود بوروکراسی‌های پیچیده اداری، عدم توانایی در انتخاب موضوعات کارآمد هزینه‌بر و سطح پایین حمایت‌ها دانشگاه، سازمان‌ها و مؤسسات از پایان‌نامه‌های دانشجویی اشاره کرد. بنابراین، با توجه به این‌که دانشجویان شدیداً نیازمند تأمین مالی پروژه‌ها و ایده‌هایشان هستند نباید بودجه‌های تحقیقاتی با نوسانات اقتصادی کاهش یابد. در کنار توجه به تأمین و تهیه مواد اولیه و تجهیزات لازم مورد استفاده دانشجویان، تأمین شرایط مناسب برای پرداخت به‌موقع هزینه‌های تحقیقاتی و حذف مقررات دست و پاگیر اداری، نیاز به اراده، عمل و پیگیری مسئولان دارد.

با توجه به اهمیت پایان‌نامه‌ها در تحقیقات کشور، این پژوهش به‌منظور شناسایی موانع و مشکلات پایان‌نامه نویسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه زنجان در مراحل تدوین پروپوزال، تدوین فصل اول یا کلیات تحقیق، تدوین چارچوب مفهومی و پیشینه‌های پژوهش، روش‌شناسی تحقیق، گردآوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، بحث و نتیجه‌گیری، اخلاق پژوهش، استخراج مقاله و چاپ و انتشار یافته‌های آن انجام شده است. با نگاهی عمیق‌تر به محدودیت‌ها و مشکلاتی که دانشجو در طول انجام پروژه با آن روبرو است می‌توان این مشکلات را در چند مقوله دسته‌بندی کرد.

ضعف‌های فردی دانشجو: ضعف‌ها و محدودیت‌هایی در انجام تحقیقات علمی وجود دارد که به شخص دانشجو مربوط می‌شود.

ضعف‌های فرهنگی-اجتماعی: نگاه جامعه به فعالیت‌های تحقیقاتی و میزان ارزش‌گذاری پژوهش در میان اجتماع می‌تواند بر رونق بخشی و یا رکود تحقیق در جامعه به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم تأثیرگذار باشد.

ضعف‌های آموزشی: ضعف‌های آموزشی از محدودیت‌ها و ضعف‌های نظام آموزشی و دانشگاهی ناشی می‌شوند.

به این بخش مبذول دارند تا دانشجویان مهارت کافی برای بیان مسئله اصلی تحقیق خود کسب نمایند.

۳. با توجه به این‌که اغلب دانشجویان بیشترین مشکل خود را در بین مباحث مربوط به فصل دوم، «عدم توانایی در بهره‌گیری از متون انگلیسی» عنوان کرده‌اند پیشنهاد می‌گردد دانشجویان در طول دوران تحصیل خود فراگیری زبان انگلیسی را سرلوحه برنامه‌های خود قرار دهند تا در مرحله تدوین پایان‌نامه قادر به استفاده از متون انگلیسی باشند.

۴. با توجه به این‌که اکثر دانشجویان در بین مباحث فصل سوم با بیان روش تحقیق خود مشکل داشتند پیشنهاد می‌گردد استادان به آموزش این موارد در کلاس‌های مربوطه وقت خاصی اختصاص دهند.

۵. با توجه به عدم آشنایی بیشتر دانشجویان به انواع آزمون‌های آماری پیشنهاد می‌گردد در دروس آمار عنایت خاصی به بیان جنبه‌های کاربردی این موضوع داشته باشند.

با توجه به این‌که بیشتر دانشجویان مشکل اصلی خود را در عدم انتشار دانش پایان‌نامه طولانی بودن فرآیند داوری مقاله‌ها در مجلات عنوان کردند، پیشنهاد می‌گردد مسئولان گردانندگان مجلات برنامه‌ریزی خاصی را در کاهش زمان فرآیند داوری انجام دهند.

بخش دوم سؤال به حمایت‌های مالی پایان‌نامه می‌پردازد. پاسخگویان، مهم‌ترین مشکل در جذب حمایت مالی پایان‌نامه را «عدم تخصیص اعتبار مالی کافی به پایان‌نامه» و «گرانی مواد اولیه و ناکافی بودن اعتبار مالی مصوب» بیان کرده‌اند. «پایین بودن سطح حمایت دانشگاه یا سازمان‌ها از پایان‌نامه‌ها» و نیز «وجود بوروکراسی اداری در تخصیص اعتبار مالی پایان‌نامه» مراتب بعدی مشکلات را تشکیل می‌دهند. ر شد و شتاب علمی نتیجه تأمین مالی پروژه‌ها تحقیقاتی است. هم‌اکنون دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی شدیداً با مشکل تأمین بودجه پژوهشی طرح‌ها و پایان‌نامه‌های دانشجویان تحصیلات تکمیلی مواجه هستند. این امر می‌تواند در سال‌های بعد، روی شتاب و رشد علمی کشور، تأثیرگذار باشد. از مشکلات این

References

- Asogwa, V. C., Wombo, A. D., & Ugwuoke, C. U. (2014). Challenges and coping strategies adopted by postgraduate students of agricultural education in thesis writing in Nigerian universities. *American Journal of Operations Research*, 2014.
- Behzadi, H., & Davarpanah, M. (2009). Factors influencing the research experience of the graduate students at Ferdowsi University of Mashhad. *Library and Information Science Research*, 10(2), 227-250. (In Persian)
- Bitchener, J., & Basturkmen, H. (2006). Perceptions of the difficulties of postgraduate L2 thesis students writing the discussion section. *Journal of English for Academic Purposes*, 5(1), 4-18.

- Changiz, T., Adibi, P., Hosseini, M., Totunchi, M. (2012). Supervisors' views on the problems of the implementation process of general medicine academic thesis in Isfahan University of Medical Sciences, *Amozesh dar olom pezeshti* 1(3), 23-33. (In Persian)
- Dehghani, G., & Yamani Douzi Sorkhabi, M. (2009). Students Satisfaction of Thesis Conducting Process and its Related Factors Tabriz University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*, 6(1), 1-9. (In Persian)
- Ebrahimzadeh, F., Naserian, J., Ghorbani, M., & Almasi A. (2015). Examining research obstacles from the point of view of professors of Lorestan University of Medical Sciences and its relationship with their research performance. *Faslnameh Olom Pzeshki Lorestan*, 18(1) 28-41. (In Persian)
- Ekpoh, U. I. (2016). Postgraduate studies: The challenges of research and thesis writing. *Journal of Educational and Social Research*, 6(3), 67.
- El Begikord, Sh. (2014). *Identifying the factors affecting the preparation of the thesis from the perspective of faculty members and master's students - a case study of the Faculty of Humanities*, Master's thesis, Faculty of Humanities, Danesh kadeh olom ensani Daneshgah elm va farhang. (In Persian)
- Erfanmanesh, M. A., Arabi, E., & Asnafi, A. (2017). Temporal analysis of international collaboration network of iranian researchers in knowledge production. *Librarianship and Information Organization Studies*, 28(2), 141-160. (In Persian)
- Ghurchian, N. GH., Arasteh, H. R., & Jafari, P. (2004). *Higher education encyclopedia*. First edition, Tehran: Persian Encyclopaedia Foundation. (In Persian)
- Jafari Chalantari, E. (2007). *Examining the obstacles and problems of Isfahan University graduate students in the thesis writing process from the perspective of graduate students and faculty members*. Master's thesis. Daneshgah Isfahan, Daneshkadeh olom farh. (In Persian)
- Khoshfar, Gh. (2006). Investigating the role of research and research centers in social-economic development, *Rahft*, 22, 103-98. (In Persian)
- Komba, S. C. (2016). Challenges of writing theses and dissertations among postgraduate students in Tanzanian higher learning institutions.
- Kumar, K. (2008). *Research methods in librarianship and information (translated by Fateme Rahadoost and Fariborz Khosravi)*. Ketabkhaneh melie jomhorie eslamie iran. (In Persian)
- Lundgren, S. M., & Halvarsson, M. (2009). Students' expectations, concerns and comprehensions when writing theses as part of their nursing education. *Nurse Education Today*, 29(5), 527-532.
- Mansourian, Y. (2009). One hundred points in thesis writing. *Kolyat ketab mah*, 4, 93-78. (In Persian)
- Marshall, G., & Brennan, P. (2008). The process of undertaking a quantitative dissertation for a taught Msc: Personal insights gained from supporting and examining students in the UK and Ireland. *Radiography*, 14(1), 63-68.
- Masoudi, O. A. (2010). Pathology of communication science theses in Iran. *Eslam vapajoheshhaie tarbyate*, 4(57), 27-30. (In Persian)
- Mizani, M., Khabeyri, M., Henry, H., & Sajjadi, N. (2012). Examining the problems of compiling master's theses in physical education and sports sciences in selected universities. *Modiryat Varzesh*, 5(16), 149-169. (In Persian)
- Mizani, M. (2007). *Examining the problems of compiling master's theses in physical education and sports science in selected universities*. Master's thesis. Daneshgah Tehran, Dneshkadeh olom tarbyatie. Tehran. (In Persian)
- Mousavi, M. F. (2013). Ranking of science production in the top 50 countries of the world. *Rahyaf*, 32, 37-57. (In Persian)
- Odena, O., & Burgess, H. (2017). How doctoral students and graduates describe facilitating experiences and strategies for their thesis writing learning process: A qualitative approach. *Studies in higher education*, 42(3), 572-590.
- Pariad, R. (2013). Investigating the structural barriers to research among the faculty members of humanities educational groups of Isfahan University and the western region of the country. *Majmoeh maghalat va toseheye azad*, 2, 233-258. (In Persian)
- Pourrajb Ghazimohalleh, E. (2008). *Recognizing the problems of writing a thesis in the master's courses of the Faculty of Educational Sciences and Psychology of Shahid Beheshti University*. Master's thesis in educational management, DaneshgahnShahid Beheshti, Danshkadeh ravanpezeshki, Tehran. (In Persian)
- Powell, R. R. (2000). *Basic research methods for librarians*. Translated by Nadjla Hariri. Tehran: Islamic Azad University.
- Radafshar, A., Sobhani, A., R., & Sadegh, F. (2009). Examining the opinion of Gilan medical students regarding the process of completing the thesis. *Majaleh olom pezeshti gilán*, 19(74) 86-97. (In Persian)

- Sabzevari, S., Mohammad Alizadeh, S., & Azizzadeh, M. (1379). The opinions of the faculty members of the universities of Kerman regarding the existing obstacles in carrying out research activities. *Olom pezeshkieh Yazd*, 8(2) 17-27. (In Persian)
- Salman, H. D. (2017). Writing scientific thesis/dissertation in biology field: Discussion writing problems. *Iraqi Journal of Cancer and Medical Genetics*, 10(1).
- Shahbazi, A., Haraji, A., Sheybani, N. A., Mehrshadian, M., Valaei, N., Hooshyarfard, A., ... & Khajavikhan, A. (2010). Evaluation of the accuracy of research variables, study population, sample size and sampling methods in terms of research methodology in student theses of Islamic Azad University. *Journal of Research in Dental Sciences*, 7(1), 34-42. (In Persian)
- Tasdighi, M. A., & Tasdighi, F. (2009). Obstacles to research and research culture in the higher education system. *Mahnameh mohandesi farhangi*, 4(35 - 36), 37-47. (In Persian)